

Ultimele zile ale prierului, cum i se spune în popor luni aprilie. De câteva săptămâni, românii o ținuseră în sărbători. La 23 aprilie fuseseră Floriile, urmate de Joimăriță (27 aprilie) și mai era o zi până la Paște. În Sâmbăta mare, gospodinele pregăteau de zor măncărurile tradiționale (cozonac, pască, drob, borș și friptură

de miel). Oficial însă, pentru „oameni muncii” exista o singură sărbătoare - 1 Mai muncitoresc!

Săptămâna Mare

Era Săptămâna Mare (sau „Săptămâna Neagră” pentru locuitorii din Bihor și Maramureș), ultima a Postului Paștelui. Mulți

pregăteau de zor cozonaci, drob și fripturi de miel. Gospodinele vopșiseră ouăle încă de joi.

Pe la sate, tinerilor li se va fi povestit atunci și despre Joimăriță, zmeoica ce pedepsea fetele și femeile lenese la tors și la dărăcit.

(Continuare în pag. a II-a)

PASTORALA PRAEFERICITULUI PATRIARH TEOCTIST

În anul 1989, Paștele s-a sărbătorit la 30 aprilie. Vă prezentăm în continuare mesajul Patriarhului Teoctist către credincioșii creștin-ortodocși din România:

TEOCTIST
Din milostivirea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Iubitului nostru cler, Cinului Monahal și Drept Credincioșilor creștini, har și pace de la Dumnezeu-Tatăl, iar de la noi părintească binecuvântare

Veniți, toți credincioși, să ne închinăm Sfintei Învierii lui Hristos. Că, iată, a venit, prin Cruce, bucurie la toată lumea” (Din Cântările Paștilor).

Lubiți fii duhovnicești, La această chemare a bisericii noastre strămoșești ne regăsim în fața sfințelor altare pentru a trăi împreună înălțările bucurii sufletești prilejuite de luminatul praznic al Sfințelor Paști. După ce am străbătut calea îmbunătățirii duhovnicești a Sfințului și mare-lui Post, potrivit străvechilor noastre predanii ortodoxe, ne apropiem „cu mâncare adâncă” să vedem împreună cu Mironosițele și cu Apostolii „locul unde a zăcut Domnul” (Matei 28,6); să întâmpinăm cu aceeași fierbinte dragoste și sârguință „pe Hristos, Cel care a ieșit din mormânt ca un Mire, și să prăznuim, împreună cu cetele cele iubitoare de praznice, Paștile lui Dumnezeu, cele măntuitoare”.

Toate sărbătorile creștine sunt pentru noi izvor de sfințe bucurii și revărsări prisositoare ale harului dumnezeiesc. Nici una dintre ele nu poartă însă cu mai mare strălucire mărturia iubirii dumnezeiești față de noi, mărturia dumnezeirii lui Hristos Cel răstignit și îngropat, ca această sărbătoare a Învierii Lui, preamărită în cântările noastre bisericești ca „Sărbătoare a sărbătorilor și Praznic al praznicilor”. Nici una nu a determinat schimbări adânci sufletești de credință, de trăire, de avânt, de însuflețire ca Învierea Domnului. Slăvind Învierea Lui din morți, noi

sărbătorim însăși viața, triumful ei, al cărei izvor este Fiul lui Dumnezeu, Cel care, prin jertfa și moartea Sa, cea de bunăvoie, a zdrobit păcatul și a biruit puterea morții, iar prin aceasta ne-a făcut fii ai Învierii și pătrași ai slavei Lui (Evrei 1, 3). De aceea, Biserica ne cheamă atât de stăruitor, „să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit prin Cruce bucurie la toată lumea”.

Lubiți credincioși, Fapt unic în istorie, Învierea lui Hristos este adevărul central al credinței și vieții creștine. Ea ne descoperă sensul ultim și valoarea nemărginită a înseși ființei noastre și a întregii creații. Ea vedește plenitudinea de viață dăruită de Dumnezeu omului, scopul trupării Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu și calea comuniunii omului cu Dumnezeu, dobândită prin Biserica și prin sfințele ei Taine. Despre acest lucru ne învață și ne încredințează și una din cântările slujbei de astăzi: „Ziua Învierii, să ne luminăm popoare, Paștile Domnului, Paștile! Că, din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi”. Din sfințele Scripturi cunoaștem că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om asemenea nouă - afară de păcat - și a luat asupra Sa păcatele noastre; a suferit de bunăvoie răstignire pe Cruce, a fost îngropat și a treia zi a înviat, pentru a ne răscumpăra din robia morții și a ne dăruia viață veșnică. Inșuși El a adevărit aceste ucenicilor Săi, după învierea Sa, spunându-le: „Așa este scris și așa trebuia să pătîmească Hristos și să învieze din morți a treia zi” (Luca 24, 26).

Încercând să pătrundem cu luminile credinței acest adevăr măntuitor, în fața ochilor noștri duhovnicești ni se descoperă - mai ales acum, în luminata zi a Sfințelor Paști - strânsă legătură care există între jertfa cea de bunăvoie a Fiului lui Dumnezeu de pe Cruce și slăvita Sa Înviere din morți. Crucea și Învierea apar astfel nedespărțite în învățătura și cultul Bisericii noastre.

(Continuare în pag. a II-a)

Și în 1989, Patriarhul Teoctist i-a chemat pe credincioși să vină să se închine Sfintei Învieri a lui Hristos FOTO: Arhiva BOR

Securiștii ciocneau ouă cu episcopii

Deși doctrina marxistă considera religia ca fiind „opiul popoarelor” și o renege, aproape toți liderii comuniști români își țineau sărbătorile discrete, în familie. Fii de țărani, fuseseră crescuți în comunitățile rurale, sărbătorirea Paștelui ori a Crăciunului intrându-le în deprinderi. Inițial, în lumea comunistă se aplicase „ad literam” învățătura lui Marx privind reli-

gia, care a fost însușită în totalitate de „discipolul” său Lenin. Așadar, în Rusia sovietică, primul stat comunist, fondat în 1917, Biserica a fost scoasă în afara legii. Mulți dintre înalții ierarhi sau chiar preoți de rând au fost exilați în Siberia, iar bisericile pustiite au fost transformate în depozite.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Cu mielul camuflat în salopetă de copil

Paștele în 1989 era un eveniment pentru care trebuia să te zbrați cu mult înainte de Săptămâna Mare. Acum, când piața este plină, nu mai trăiești aceleași emoții - azi am luat un pachet de unt, mâine un carton de ouă, un plic de vopsea de ouă de la sărbii. Tot ce trebuia să ai pe masa de Paște avea în spate o poveste. Eu stau lângă o piață bucureșteană și aveam șansa să ajung în timp-records la coadă. Aveam și o strategie în aprovizionare. Primul lucru pe care îl cumpăram de Paște erau ouăle. „Se dădea” câte un carton (30 de ouă), dacă aveai noroc puteai să ieși și două, pe care apoi le cedai unui prieten sau cuiva din familie cu care te aveai mai bine.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Eleni Ceaușescu

În sâmbăta de Paște, Elena Ceaușescu a avut zi plină.

La 9:20 a fost chemat șeful Protocolului de Stat, Vasile Nicoliciu, urmat de N. Vlădescu.

La ora 10:00 a fost prezentă la deschiderea unei expoziții de carte. Puțin probabil că, în afara „operelor” lui Nicolae Ceaușescu și ale ei, cineva ar fi îndrăznit să alăture și alte cărți la o asemenea manifestare.

Emil Bobu și Nicolae Constantin au fost apelați și ei după aceea la Cabinetul 2.

Între 11:15 și 11:50 a fost ședința Biroului Permanent al CPEX. Instanță care, conform Statutului PCR, era prezentată drept „organism care asigură coordonarea operativă a activității de partid și de stat” și se dorește a fi o inovare democratică a Biroului Politic din vremea lui Dej.

În ultimii ani își micșorase însă componenții. De fapt, printre cei opt membri ai ei din 1989, vocea lui Nicolae și cea a Eleni Ceaușescu înăbușeau orice altă prezență. Stenograme ale acestor ședințe nu s-au făcut. De altfel, după mărturiile participanților, nici stenogramele

CPEX nu reproduc integral discuțiile ce aveau loc acolo. Căci se întâmpla și ca între soții Ceaușescu să se ivească divergențe în plină ședință. Secretarul general își tempera unora „savanta” când emitea păreri ori idei socante prin lipsa de măsură. Dar după ce stenografi dactilografiau consemnarea - omițând cu pricere momentele nepotrivite - stenogramele erau verificate de șeful Cancelariei CC. Abia după avizul acestuia erau indosariate.

După ședința Biroului Permanent al CPEX a fost chemat din nou Curticeanu, de două ori secretarul cu propagandă, Constantin Olteanu și tot de două ori Emil Bobu, apoi Ion Coman și Vasile Bărbulescu - unul după altul, în intervalul unui ceas.

După pauza de masă a fost prezentă la Adunarea Festivă pentru 1 Mai, ce-a început la ora 17:00.

La reședința de la Snagov, în vremea aceasta se pregăteau „surprizele” preparatelor tradiționale de Paște. Soții Ceaușescu urmau să mănânce miel, pască și cozonaci, ca și cum ar fi „gustat” din masa personalului administrativ și de pază. Lovinia BETA

CALENDAR

29 aprilie (sâmbătă)
Soarele a răsărit la 6:09, a apus la 20:17
Luna a răsărit la 3:02, a apus la 12:49
Sărbătoare creștină:
Sf. 9 Mc. din Cizic; Cuviosul Memnon Mărturisitorul

S-a întâmplat la 29 aprilie 1989

● La Londra se desfășura un seminar special cu privire la problemele mediului înconjurător. Oameni de știință și experți examinau ultimele date cu privire la consecințele creșterii nivelului apelor mării, determinată de „efectul de seră”. Pe agenda seminarului figurau problema deteriorării stratului de ozon și cea a posibilității sporirii numărului cazurilor de cancer din cauza razelor ultraviolete.
Ramona VINTILĂ

Hristos a Înviat! Just!

Părintele Tânăsache Costea era preot la biserica din satul gălățean Smulți când și-a pus vechimintele cele mai luminoase și a aprins făclia pentru a săvârși slujba Învierii din noaptea de 29 spre 30 aprilie 1989. „Hristos înviat!”, le-a spus răzeșilor lui pașnici din Smulți. Slujitorul de astăzi de la paraclisul Facultății de Teologie din București, părintele Costea, își amintește că, și pe vremea aceea, trăirea celei mai mari sărbători creștine transfigura chipul celor prezenți la biserică. „Adevărat a înviat!”, îi răspundea ei cu glas tare. Slujea după același tipic și după aceeași rânduială.

„Aveam mulți credincioși care nu veneau direct la biserică în noaptea de Înviere, dar trimiteau pe cineva la biserică să le ia Paști și lumină. Credință aveau toți. Nu a fost și nu va fi diferență între sluj-

be, dar atunci era diferență în rândul oamenilor, pentru că destui credeau și se manifestau corect, dar erau și unii care nu și manifestau credința vizibil. Mi-aduc aminte că era un bărbat, membru de partid, care, atunci când îl salutăm pe stradă «Hristos a înviat!», el îmi răspundea: «Just!». El credea, dar spunea asta pe ocolite, era ca și cum ar fi zis: «Așa este părinte!». Erau și unii care aveau o credință «habotnică» în partid și uitau de credința în Iisus Hristos, dar, după ce discutau cu câte un preot, se lămuriau. Unii te luau la rost dacă spuneai «Hristos a înviat!» și îți ziceau: «Ce îmi spui mie așa, părinte? Eu nu sunt cu credința, sunt cu Partidul!». Dar țaceam, suportam. Auzeam insulte și mai mari decât aceasta altă dată. Știam că ei își apărau păinea, locul de muncă, iar de multe ori era mai mult un spec-

tacol treaba asta pe care o făceau ei. După ce vorbeai frumos cu ei și își reveneau, pentru că omul crede întotdeauna în ceva, iar românul a crezut întotdeauna în Dumnezeire și în Hristos Măntuitorul.

De sărbători, obiceiurile erau la fel ca și acestea de azi, mă refer la obiceiurile exterioare. Lumea venea la biserică, deși doar dumnezeu era și liberă și nu se auzea să fie liber luni - a doua zi de Paști - sau în Săptămâna Patimilor. Pe vremea aceea se petrecea însă și ceva jignitor în privința acestora: organizațiile de tineret tocmai în Săptămâna Patimilor dădeau baluri sau discotecile, tinerii mergeau acolo ca și când erau împinși de la spate. Îmi spuneau: «Părinte, mergem și noi, că nu avem ce face, suntem obligați, trebuie să facem față. Dacă nu mergem vor spune că suntem împotriva Partidului și a

politicii». Dar nu uitau nici de învierea Domnului, veneau și la biserică. Nu era casă de român care să nu aibă cozonac, pască, ouă roșii și miel de Paști.

Sărbătorile erau ținute, chiar dacă în noaptea de Înviere erau deschise și discotecile, crezând cei de la Partid în politica, în micimea și în nebunia lor că vor distruge credința. În fapt, chiar și activiștii de partid cel mai infocați veneau pe ascuns la biserică și se cununa, își botezau copiii, nu stăteau așa, nelegiuți. Iar dovada că nu au distrus biserică și credința a fost faptul că exact tineretul, pe care credeau ei că l-au educat ateu, în '89 a strigat «Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați!» și unii au cântat chiar «Hristos a înviat!».

(Continuare în pag. a II-a)

Sărbători în familia Ceaușescu

Nicolae și Elena Ceaușescu țineau și ei rânduiala de Paște, în familie, pentru a nu intra în „conflict” cu doctrina marxist-leninistă în cazul unei expunerii oficiale. Suzana Andreiaș, fostă administratoră a reședințelor lui Ceaușescu din București și Snagov, a relatat în volumul de convorbiri cu Maria Dobrescu „scena” unei sărbători de Paște a „familiei prezidențiale”: „Să știți că țineau sărbătorile astea, Paștele, Crăciunul. Mâncau ce mânca toată lumea: carne de miel, ouă roșii, cozonac. Să știți, la ei în casă se făceau întotdeauna ouă roșii. V-am mai spus eu că o dată n-am făcut cozonac de Paști pentru ei. Pentru mine făcusem, dar pentru ei, nu. Și în ziua aceea, de Paște, au venit la Snagov. Ouă roșii făcusem și pentru ei, și pentru mine. În casă era cozonac de la Sector (Gospodăria de Partid - n.n.), frumos, aranjat pe tavă. «De unde este cozonacul ăsta?», mă întrebă tovarășul. De la Sector, îi spun. «Tu n-ai făcut?». N-am făcut! Mi-a fost rușine să-i spun că pentru mine am făcut și pentru ei nu. «Uite, noi mergem să ne plimbăm și tu ne faci cozonac până ne întoarcem!». În două ore am făcut cozonac acolo, în vilă, în cup-tor. I-au pus în mașină și l-au luat cu tot cu tavă la București. A treia zi de Paște, când am ajuns la București, am mai văzut doar unul în bucătărie. Și o întreb pe fata din casă: «Olimpia, cine a mâncat, mă, cozonacii ăia?». «Dumnealor au mâncat», a zis fata. Lui îi plăcea cozonacul simplu, numai cu stafide».

Din familia Ceaușescu, Zoia era o fire foarte religioasă, ținând toate posturile, după cum își amintesc cei care au cunoscut-o.

Rânduielile tradiționale se respectau și în familia lui Nicolae Ceaușescu FOTO: Arhivele Naționale

JURNALE PERSONALE

29 APRILIE

Și, într-adevăr, țarul acesta suprapus peste imaginile mirifice și reale ale potențialei ni s-a părut simbolul cel mai exact al stării generale din România. Aceiași care încearcă să ademenască străinii, sperând că le vor obține dolarii și le vor impune cecitatea, se străduiesc cu tot dinadinsul să-i izoleze de restul populației, interzicând acesteia să ia orice contact cu ei. Se dă chiar un decret în acest sens, dar nu se cutează a-l publica, e prea rușinos. Un fel de decret clandestin, de parcă puterea ar fi conștientă că săvârșește acte ilegale, pe care nu numai acordurile internaționale, nu numai propria Constituție a țării, dar până și hărta nu le poate răbda. Un decret fără urmă scrisă; dacă-l încalci însă ești pedepsit.

Ziarele, posturile de radio și de televiziune din Occident nu încetează să amintească rezultatele acestui decret, sui-generis până și în țările cu regim comunist. În timp ce la Moscova, la Varșovia, la Budapesta contactele cu străinii se întesesc, țarul românesc tinde să se consolideze.

(Continuare în pag. a II-a)

HRISTOS A ÎNVIAT! JUST!

(Urmare din pag. 1)

Unii îmi spuneau după aceea: «Cântam, părinte, de bucurie că a fost învinsă perioada aceea neagră și comunistă» care, în loc să îi lase pe tineri să meargă să se pocăiască în săptămâna patimilor și să se bucure în noaptea de înviere, îi ducea la distracții», povestește părintele Costea, care a mai petrecut Paștele încă vreo trei ani după aceea cu răzeșii lui la Smluți.

De Paște, biserica era plină

Odoamnă, de prin părțile Banatului, pe care am întâlnit-o la Biserica Sfânta Ecaterina din București și care a dorit ca numele să-i fie menționat doar cu inițialele B.G., a acceptat să ne vorbească despre Sărbătorile Pascale din 1989, când avea 19 ani. Este un caz fericit în privința credinței în Dumnezeu, pentru că a fost dusă la biserică de mică. Și-a amintit cum se derula lucrurile pe vremea aceea. «Paștele era la fel și atunci. La fel cântam «Hristos a înviat!». Era lume multă la sărbătorile mari, iar de Paște era biserica plină. Se respectau toate tradițiile care țin de cult. Mi-aduc aminte ce bucurie era să mai stăm de vorbă în fața bisericii după slujbă, iar, cimitirul fiind aproape, mergeam și aprindeam lumânări la morminte. Țin minte că mama mă lua de fiecare dată duminica la slujbă, chiar dacă mie nu prea îmi plăcea în prima parte a zilei, fiind mai somnoroasă, știți că noi învățăm și sâmbăta, și era mai greu cu trezitul devreme la vârsta copilăriei. Dar ce țin minte este că slujbele se țineau absolut la fel ca acum, nu există vreo deosebire de ritual sau a modului de sărbătorire. Știu că dacă oamenii aveau credință mergeau în voie la biserică, iar de Paște era aceeași bucurie ca și acum. Nu am avut de suferit, cel puțin noi, ca oameni de rând, ca să spun astfel. Dar nici tata, care era membru de partid. Părea mea este că aveau de suferit aceia care se manifestau prea zgomotos, chiar și în privința credinței, cei care aveau gura prea mare».

Bisericile și mănăstirile se numeau în limbajul oficial „obiective culturale”. Nimeni nu-i împiedica însă pe credincioși să meargă în locașurile de cult, pentru a participa la slujbe ori a serba Paștele. Cei cu funcții se temeau însă de cădere în dizgrație

Tinerii cântau la chitară

Bucureșteanca Maranda Cobzariu avea 65 de ani în 1989 și ne povestește că praznicul Învierii Domnului nu avea ceva schimbat atunci față de astăzi. Totuși, ceva era altfel: tinerii atunci petreceau mai laic, deși într-un fel curat. «Ce mult timp a trecut de atunci, dar mie nu mi se pare că s-au schimbat atât de multe! Poate că astăzi se simte lipsa tinerilor care transformau sfânta sărbătoare a Învierii într-o noapte de petrecere. Cei mai înstăriți, după ce luau lumină, se îndreptau spre case cântând melodiiile vremii la chitară. Doamnă, cât de frumos mai cântau! Sigur că pentru ei era și un prilej de distracție, dar veneau totuși de la biserică și, dincolo de orice formă de distracție, slujba era slujbă! Există respect față de biserică, față de preoți și față de ceilalți credincioși. Tare mi-e dor de tinerii de atunci!», spune cu nostalgie Maranda Cobzariu.

Pensionara care atunci mergea la o biserică din cartierul Aviației își aduce aminte că pomena spre sfântul Iacăș încă din jurul orei 21:00, când se făceau anumite rugăciuni premergătoare slujbei în sine, apoi la miezul nopții se lua lumină, slujba continuând până spre dimineață.

când se luau Paștele... Îmi aduc aminte că, pe vremea aceea, oamenilor neputincioși, cum sunt eu acum, li se aduceau de către credincioșii mai tineri punguțe cu anafura sfințită – Paștele –, care erau lăsate pe stălpul porților; dimineața, când oamenii ieșeau în curte vedeau minunea și credeau că e trimisă de Dumnezeu. Singurii care se fereau de a merge la biserică erau membrii de partid, activiștii, în general, cei cu funcție de conducere. În rest, lumea mergea fără frică la Învierea Domnului, ne-a mai povestit doamna Maranda Cobzariu.

Spre dimineață, cântau cocoși în podul bisericii

Carmen Boboc și-a petrecut Paștele din '89 în satul Schela din Galați. Deși avea doar 10 ani, parfumul acelei sărbători nu îi poate uita. Ea împreună cu un frățior mai mic și cu verișoarele ei mergeau foarte devreme la biserică în noaptea Învierii, nu așteptau să meargă o dată cu bunica lor, ca în restul zilelor de sărbătoare. «Not cerețam poarta bisericii cu vreo două ore înainte de slujbă. La început dădeam o raită prin

cimitirul care era chiar lângă biserică și aprindeam lumânări la morminte, cum văzuserăm la cei în vârstă. Și ne plăceau enorm luminilele care dădeau acelei nopți un fior în plus. Apoi făceam curse de la biserică până la podul de peste râulețul care traversează satul. Misterul pascal era pentru copiii spirit de moment în care preotul ieșea și chema credincioșii... Veniiți de luată lumină!». Fiecare avea lumânarea sa, pe care o aprindea direct de la slujitorul altarului și o ținea aprinsă toată noaptea. Carmen povestește că stătea cu bunica la slujbă, dar că mai cerea voie din când în când să iasă afară cu copiii, se mai juca puțin cu ei și venea din nou în biserică... Bunica mă certa, dar înțelegea că sunt copii și nu aveam răbdare ca un om mare. Pentru noi, cei mici, era și un prilej de distracție. Mai și vorbeam în biserică, iar bătrânele ne atenționau să facem liniște. Eu eram un pic supărată că nu mă lăsa să stau pe scaun, îmi spunea că numai femeile bătrâne stau jos, dar, când le vedeam pe acelea că moțau, îmi părea rău. Spre dimineață eram foarte încântată că auzeam cocoșii în podul bisericii cântând, erau aduși de săteni, așa era tradiția, și mă mai învioram puțin. A doua zi,

când ne trezeam, ne puneau să ne spălăm pe față cu apă și să ne dăm cu ou roșu ca să fim frumoși și sănătoși», și-a mai amintit Carmen.

Vopseam ouă în tricolor

La Învierea Domnului din 1989, doamna Maria Ionașcu avea 39 de ani și lucra ca operator de calcul în Capitală. Deși venea din Moldova și avea credința în sân de mică, o dată cu trecerea vremii a uitat de biserică. Își amintește că în '89 nu a mers la slujba de Înviere: «Atunci, pentru noi, Paște însemna doar ce pregăteam să punem pe masă. Făceam pregătiri ca tot românul, dar uitaserăm de Dumnezeu. Pe mine mă scotea din sărite că ne chemau în dimineața de Paște, duminca, la serviciu de pe la 7:30 până pe la 10:00, doar să facem act de prezență, nu că am fi muncit ceva, iar șefii veneau să vadă dacă lipsește cineva. Bineînțeles, aduceam toți ouă vopsite, le făceam în trei culori, roșii, galbene și albastre, ca tricoulul, dar nu simțeam că aveam legătură cu ceva sfânt neapărat. Considerăm că era o tradiție. Acum este tot altceva, merg la biserică. Paștele este Învierea Domnului!».

Daniela CĂRLEA-ȘONTICĂ

Minunea de Paște

Joi după-amiază, venise mașina cu marfă la magazinul unde lucra. Nicoleta Ursu lua din mâinile delegatului fabricii lăzile grele și le trecea peste prag, în depozit. Știa că e gravidă în luna a patra, dar până atunci nu avusese nici un fel de probleme, nici măcar grețurile matinale de care se plângea colega ei Luminița, și ea însărcinată, așa că nu luase nici un fel de măsuri de precauție. Credea despre sine că este puternică și nu se ferea de munca grea. La a treia ladă, însă, îi trecu o săgetă ascuțită prin abdomen. Lăsa lada jos și-și trase răsuflarea, după care se opini s-o ridice din nou. Greșeală! Durerea cobori în ovare și-i smulse un strigăt. Apoi se înteeți, iar ea izbucni în plâns. Cu fața schimonosită, rugă pe cineva să cheme Salvarea...

La spital i-au dat calmante pentru durere și ca să-i oprească sângerarea. Diagnosticul suna sumbru: „Amenințare de avort”. În salonul de etajul doi al maternității din Bacău erau încă patru femei, toate cu aceeași „bubă”. De trei dintre ele nu-și mai aducea prea multe lucruri aminte. Dar cu Carmen Bercea s-a împrietenit. Pe viață. Le-a unit, într-un fel aparte, Sfânta Sărbătoare a Paștelui. Pentru că joia cu pricina era chiar joia Mare. Iar în spital, prin natura lucrurilor, au stat amândouă până în joia următoare. Au prins, adică, împreună și Paștele, și 1 Mai.

Nicoleta era pentru prima dată într-un spital. O oripila mirosul de substanțe antisepice și grosolănia cu care vorbeau unii dintre angajații maternității, fie ei medici sau asistente. Era ca și cum, văzând de atâtea ori pe zi femeile în partea lor cea mai intimă, aceștia nu mai dădeau doi bani pe pudoarea pacienților, pe care sistemul căuta să le „niveleze”, oricum. În maternitate, femeile nu aveau voie cu cămășilelor de noapte, aduse de acasă. Toate trebuiau să poarte aceleași pijamale și capote decolorate și rupte, care aveau însă „calitatea” de a fi fost trecute prin etuva spălătoriei spitalului. De teama germinilor din exterior, nu aveau voie să coboare „la vorbitor”, să se întâlnească cu soții, copiii sau părinții, iar mâncarea, de acasă, ajungea în salon trasă pe

sfoară, într-un coș. La orice oră din zi, în curtea maternității se auzeau strigătele soților: „Mărioara Istrate, de la salonul șapte!... O caută soțul!... O cheamă cineva?...” O cunoaște cineva pe Ileana Popa, din Izvorul Berheciului, a venit aseară cu Salvarea... Nevestele astfel căutate răspundeau de pe la geamuri: „Aici sunt!”, „Ți-am adus niște ouă roșii și pască... Vezi că nu mai viu până duminică la Bacău, că nu-mi dă liber de la SMT! Dar vin și duminică, și luni, că-i liber de 1 Mai!”

Ileana Popa și Mărioara Istrate aveau să-și vadă soții duminică, luni... Bărbatul lui Carmen Bercea, care locuia pe lângă spital, venea chiar de două-trei ori pe zi... Pentru Nicoleta Ursu lucrurile stăteau puțin altfel. Când s-a căsătorit cu Sorin, el lucra la Onești, iar ea în Bacău. Au hotărât să încerce încet-încet să-și facă un cămin în orașul reședință de județ, lucru care nu era însă prea ușor de îndeplinit. Bacăul era, în 1989, „oraș închis”. Să obții buletin de oraș era mai ceva decât acum cu obținerea cetățeniei. Nu era suficient să te căsătorești cu cineva din Bacău pentru a primi drept de rezidență în municipiu. Trebuia să ai loc de muncă în oraș... Dar loc de muncă găseai doar dacă aveai domiciliul în buletin în Bacău. Era un cerc vicios, pe care nu-l puteai sparge decât fie mituind un șef de departament de pe la vreo fabrică, fie pe cineva de la Evidența Populației. Ei nu reușiseră nici una, nici alta. Așa că Sorin lucra tot la Onești și venea la ea duminica. Numai că duminica aia era Paștele și hotărâseră să se întâlnească amândoi în satul părinților lui. N-avea cum să-1 anunțe că e în spital... Unde mai pu! că și familia ei – părinții și biota de frați – era plecată la țară, la bunici, de sărbători. Așa că Paștele și Ziua Muncii avea să le petreacă în spital. Noroc că duminică meniu era mai bogat. Nu, nu fiindcă era zi de Paște. Pur și simplu aia era în orice duminică. Un ou, pască și cozonac a mâncat de la Carmen.

Ar fi fost poate cel mai trist Paște din viața ei, dacă nu s-ar fi întâmplat o minune. Chiar în ziua aceea pruncul a mișcat!

Simona LAZĂR

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Cu mielul camuflat în salopetă de copil

(Urmare din pag. 1)

Este impropriu spus „se dădea”, pentru că totul se plătea, se cumpăra, nimic nu era gratis.

Zahărul și uleiul erau pe rație la Alimentara, unde pe tabelă se dădeau 0,5 kg zahăr și 0,5 l de ulei pe lună de persoană. Și toți teaurizam pentru Sărbători.

Cacao, marfă de import, dacă îți trimitea vreun cunoscut de afară, era ceva. Nucile se găseau mai ușor.

Piesa de rezistență a oricărei familii era... Mielul. Erai cineva în fața familiei dacă aveai miel la masa de Paște. Pe lângă București, și în general „la țară”, unii gospodari aveau oi și aveau șansa să găsească câte un miel de vânzare. Dar marea încercare era cum să-l aduci acasă, pentru că la intrarea în oraș erau filtre care te controlau în portbagaj. Mielul îți era confiscat și riscai să „faci rost” și de un dosar

penal dacă erai prins cu animalul mort în mașină. Îmi doream așa de mult să fiu vedetă în familie, să se spună despre mine „a avut miel de Paște”, că trebuia să fac ceva. Și am plecat într-o comună spre Giurgiu, am găsit mielul (asta era cel mai ușor) și, după ce mi l-a tăiat țaranul, l-am îmbrăcat cu o salopetă de copil și l-am culcat pe o parte pe bancheta dirspate. La intrarea în București, filtru. Nici nu a apucat milițianul să spună cineva. Nucile se găseau mai ușor.

Retrăiesc emoția în fața prietenilor, când la masă spuneau povestea fiecăruia de mâncare de pe masă, cum și făcut rost de ouă, de miel, de cacao, cum stai cu rația etc. În loc de drob era o rețetă cu spanac pus în formă la cuptor, cașcavalul se făcea din brânză proaspătă și galbenșug de ou și câte altele...

Florica MUHA

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Nu numai la Doina Cornea nu se mai poate ajunge (milițianul din fața ușii nu poate fi camuflat, are și scânaș, să nu se obosească stând în relații cu colegii străini, de n-ai fi decât pentru a face cunoscută literatura țării lor) cântiva au fost pedepșiți tocmai în funcție de acest decret care, în principiu, nu există (ca și cenzura, de altfel). Până mai ieri prea puțin cunoscută la Paris, Mircea Dinescu și Andrei Pleșu sunt acum nume notorii (s-au scris articole, se înmulțesc protestele). Ei au fost izolați din acest motiv, ce le-a fost comunicat cum nu se poate mai oficial. Mircea Dinescu, la el în casă, fără dreptul de a mai ieși; Andrei Pleșu, mazilit în provincie. Și toată lumea a aflat astfel, în străinătate, că unul dintre cei mai efervescenți poeți ai generației sale și cel mai de seamă filosof al artei nu doar din generația sa se văd condamați fără proces, fără urmă de judecată, pentru a fi violat cea mai absurdă, mai nelegată dintre legi. Dacă regimului îi e rușine s-o publice, nu este, în schimb (părăsiți orice logică, voi care intrați în țara românească), scriitorilor să notifice o astfel de hotărâre celor nedreptățiți.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 169

Radu Giobanu, Tărâmul târziu. Jurnal 1985-1990, Devo, Emio, p. 177

A sosit M. Șora la Cluj pentru botezul lui Mihai. A luat masa de prânz cu noi. Acum s-a întors la Hotelul „Continental”, iar diseară ne vom întâlni din nou. A produs o bună impresie asupra Lidiei. Un singur lucru a lăsat de dorit: nu a adus nici măcar o floare pentru doamna casei. Gestul e considerat drept o impolitese care, comisă de un om de condiția lui, a stătmint nedumerire.

E trecut de miezul nopții. Se aud clopotele de la bisericile din preajmă. Lidia și Cristina împreună cu Șora s-au dus la slujba Învierii de la „Calvaria”. Eu am rămas acasă cu Mihai (care doarme). Mă bucur de aceste clipe de răgaz și singurătate după o zi în care am fost mereu „alaltora”. După ce au revenit de la biserică, Lidia a mai oferit o masă oaspetelui nostru. Am ciocnit ouă roșii și am mâncat mult cozonac, așa cum cere „tradiția”. Abia pe la ora trei ne-am dus la culcare. Șora a rămas și el la noi. Azi dimineață, după micul dejun, Cristina l-a însoțit pe Șora în oraș. Acum e ora 14:00 și încă nu s-a întors. Afară s-a întunecat și plouă. Suntem obosiți și așteptăm să treacă și evenimentul Botezului (care va avea loc mâine) și să reintrăm în „normal”.

Victor Felea, Jurnalul unui poet lenes. Ianuarie 1955-martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 724

Securiștii ciocneau ouă cu episcopii

(Urmare din pag. 1)

Activiștii de partid au fost îndrumați să uite practicile religioase tradiționale și să aibă un singur „Dumnezeu” – doctrina marxist-leninistă. Însă oamenii de rând din Uniunea Sovietică, care nu aveau neapărat legătură cu politicul, au continuat să-și țină sărbătorile împreună cu rudele apropiate. La sfârșitul anilor '30, când liderii de la Moscova erau siguri că regimul lor era ireversibil, au început să închidă ochii asupra unor practici religioase. Astfel că au autorizat magazinele de stat să comercializeze produsele necesare pentru fabricarea casnică a preparatelor din ritualul specific sărbătorilor Paștelui.

„Activități culturale” de Paște

După instalarea regimului comunist în România, conducătorii de la București au preluat obiceiurile tovarășilor de la Moscova privind religia. Rânduilele bisericesti erau considerate „manifestări mistice”, fiind interzise activiștilor comuniști sau funcționarilor de stat. Totuși, reprimarea contra Bisericii nu a fost la fel de dură ca în URSS, preoții putând să-și țină slujbele în lăcașele lor de cult, iar credincioșii având posibilitatea să se salute cu „Hristos a înviat!” fără să riște nimic (mai greu era să-ți faci rost de cele trebuitoare respectării tradiției mesei de Paște: ouă, carne de miel, ingrediente pentru cozonac. Dar până la urmă... fiecare „se descurca”). Regimul a căutat mai degrabă să „prevină” practicile religioase ale tinerii generații decât să le interzică bătrânilor. Tocmai de aceea, în preajma Paștelui, școlile programau „activități culturale”, pentru a-i determina pe copii să nu se ducă la slujba de Înviere. Însă învățătorii și profesorii au găsit, cu timpul, „calea de mijloc”, organizând aceste serbări școlare în duminica Paștelui, pe la prânz, după terminarea

ceremoniilor religioase. Astfel, copiii și părinții veneau de la biserică împreună la școală, unde participau mai degrabă la o acțiune recreativă, bucurându-se astfel de „primăvara” sărbătorii.

„Organele” la mănăstire!

În volumul de interviuri „Ochii și urechile poporului”, realizat de Viorel Patrichi cu Nicolae Pleșiță, fostul șef al Direcției de Informații Externe povestește că și generalii de Securitate se duceau de Paște la mănăstiri. „Am avut o aplicație în Moldova cu Securitatea și Armata. Eram adjunctul ministrului de Interne. După terminarea aplicației ne-am retras spre Iași, la Mănăstirea Cetățuia. Tot era Paște. Ne-a invitat starețul Mitrofan. Comuniștii, generali, dar am fost crescuți creștinește. Stăteam la masă în foisor. Vase pline cu ouă roșii încondeiate. Îl întreb pe Mitrofan dacă nu le stricăm rostul. «Ați sesizat bine. A venit IPS Teoclist». Pe atunci era mitropolit. «Noi stăm la masă și el pe de lături? Vă rog să-l invitați cu noi, el e șef aici». Cica, soția mea, era singura femeie acolo, și Mitrofan îi oferise jilțul oficial din capul mesei. Când a venit Teoclist, noi ne-am repliat. «Nu, doamnă, stați acolo și eu mă voi așeza alături». Ajungem la ouă. Primii au ciocnit soția mea cu Teoclist. «Dați dvs., doamnă». «Ba nu. Eu țin divers. datii», l-a corectat ea. «Bun, dar cum zicem?». «Cum se zice, înalt Preasfințite!». «Bun. Hristos a înviat!». «Adevărat a înviat, înalt Preasfințite!». «Ei, așa da!». A pupat-o Teoclist și a început să-i explice cum s-a întâmplat cu Învierea. A fost foarte frumos. Eram vreo cinci generali!».

Pleșiță susține că vizitarea mănăstirilor le-a fost interzisă liderilor comuniști de Elena Ceaușescu. «Aflase că nomenclatura se pripășește pe la mănăstiri. S-a interzis în CPEx vizitarea mănăstirilor».

Ilorion ȚIU

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Se mai spunea în popor că Joimărița avea „gura cât grapa și dinții cât lopata” și purta cu ea, tot timpul, instrumente de tortură (o găleată cu jăratie, un clește, un ciocan, un cuțit, un vâtrai, un sac cu cenușă). De Vinerea seacă (Vinerea Mare), mai spunea tradiția, se ținea post negru pentru „secarea” gusii și bolilor de piele. Femeilor li se interzicea să lucreze, recomandându-se băi purificatoare pentru întâmpinarea Sămbetei Învierii.

Economii și îndeplinirea termenilor, în cinstea lui „1 Mai”

În județul Timiș, întreprinderile au întâmpinat, după posibilități, ziua de 1 Mai. Unele raportau îndeplinirea în avans a cifrelor de producție, altele se mândreau (doar) cu utilizarea unui consum redus de combustibil. De pildă, Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia a folosit apă termală și gazele, reintroducând în producție energiile recuperate. Numai în perioada premergătoare zilei de 1 Mai, afirmau responsabilii întreprinderii bănățene, se diminuase consumul de combustibil cu aproape 100 de tone. Fabrica „Arta Textilă” din Timișoara a raportat, în schimb, îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor la export pe primele patru luni ale anului.

„Tineri și frumoși, ca două flăcări”

Presă vremii nu mai conținea cu articolele dedicate zilei de 1 Mai. Anii 1889 (prima manifestare internațională) și 1939 (primul 1 Mai în România) erau evocați laolaltă cu istoria recentă a realizărilor „Epocii de Aur”. Bunăoară, despre demonstrația de 1 Mai 1939, organizată la București, a relatat Dumitru Constantin, pe-atunci tânăr muncitor de 24 de ani, membru al Consiliului de conducere al breslei „Pielărie și încălțăminte” – Secția Ploiești. Pentru ziarul județean Steaua Roșie din Târgu Mureș, el a depănat firul amintirilor, insistând asupra „rolului jucat de tinerii revoluționari Nicolae Ceaușescu și Elena Petrescu”. Partidul Comunist (C) a convocat o ședință a Comitetului organizației locale București, hotărând folosirea programului oficial stabilit de autorități, transformându-i conținutul în conformitate cu aspirațiile economice și politice ale maselor și tradițiilor revoluționare ale clasei muncitoare. În acest scop, s-a stabilit ca întreaga campanie politică de la 1 Mai 1939 să se desfășoare concomitent și în cadrul primului congres al breslelor muncitorești. Din Comisia de organizare, în primele rânduri, din partea tineretului, se afla tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Și dumneavoastră?”, întrebă reporterul. „Ajungem și aici”, i-a răspuns Dumitru Constantin, continuând șirul evenimentelor istoriei oficiale a Partidului Comunist și a liderului său. „Aici s-au cimentat prietenii de o viață, mișcarea muncitorească din întreaga țară a simțit-o, o dată în plus, forța unității sale. Tineri și frumoși, ca două flăcări spre cerul libertății, Nicolae

Ceaușescu și Elena Petrescu ne îmbărbătau sufletele, întărindu-ne credința în victoria luptei noastre revoluționare.”

Economii prin virament

CEC anunța populația despre metoda economisirii prin virament. „pe bază de consimțământ scris”. Depunerile se puteau efectua, la alegere, pe libretul de economii preferat sau în contul curent personal. „Dacă doriți să utilizați acest sistem util și comod de economisire, este necesar să solicitați unității unde sunteți încadrat să vi se depună la CEC, chenzinal sau lunar, suma pe care doriți să o economisiți”, înștiința conducerea populare bănci. „Sumele astfel economisite sunt înscrise în libretul de economii la ghișeul CEC de la locul de muncă sau la unitatea CEC unde s-a virat depunerea. Înscrinerea în contul curent personal a sumelor virate se efectuează automat de unitatea CEC la care este deschis contul, ceea ce face ca acest instrument de economisire să fie cel mai avantajos pentru depunerile prin virament.” Conform calcululelor, într-un singur an se puteau economisi 12.226,50 lei, pe trei ani – 37.978, 30 lei, iar în zece ani – 143.434,35 lei.

Prăjiturile „Toaca” și „Laura”, specialități la Tulcea

Ziarul Tulcean Delta prefața debutul sezonului turistic la gurile Dunării printr-un interviu cu Florian Isofăche, directorul Întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică Tulcea. „Anticipând un sezon estival torid, am pregătit un număr de 29 de terase la restaurant, cofetării și patiserii, majoritatea dotate cu umbre parasolare. Pentru a satisface superior cerințele, s-a luat măsura extinderii schimbului III la Fabrica de mâncare și Laboratorul de cofetărie, pregătite să facă față solicitărilor sporite din sezonul estival. De asemenea, în vreo fir introduce și unele produse noi, între care salata de fructe «la Union», prăjitură «Toaca», o nouă băutură răcoritoare din sucuri naturale de fructe, prăjitura cu cremă «Laura» și multe altele.”

Florin MIHAI

RADIOGRAFII CULINARE

„Parfum“ de Paște catolic...

Îmi aduc aminte cu plăcere de colegii mei maghiari (Gyula a fost unul dintre cei mai buni și dragi prieteni pe care i-am avut vreodată), sași, sârbi (Steva, căreia îi datoriez foarte multe din cunoștințele mele și pe care îl omagiez de câte ori am ocazia) și de directorul Editurii Kriterion, Domokos Geza, un om pe care am avut onoarea de a-l cunoaște și de a mă bucura de atenția și sprijinul lui de fiecare dată când am avut nevoie. Vreau să vă povestesc despre ultimul Paște catolic petrecut în 1989 la editură. Ca de fiecare dată, acesta a picat cu o săptămână înaintea celui ortodox. Luni, a doua zi de Paște, kolegele mele, gospodine desăvârșite, se prezentau la editură cu bucate alese, specifice sărbătorii. Aduceau ouă vopsite în culori superbe, primite din Ungaria sau din Germania, friptură de găină, salate delicioase din cartofi, din ouă, unele picante, iar altele dulcele, prăjituri cu creme și cozonaci cu mac și nucă. Petrecerea avea loc (la noi orice eveniment era motiv de o petrecere cât de mică), de fiecare dată, cam în jurul prânzului, în cea mai mare încăpere, care avea și o masă mare pe care erau așezate farfurile cu toate bunătățile. Chiar dacă Paștele ortodox era abia peste o săptămână, petreceam toți laolaltă, nu conta, eram și noi invitați. Cioaneam ouă roșii și un pahar de cocktail de ouă, cam tare ce-i drept, dar am înțeles că era un fel de băutură ritualică. Am aflat ulterior din ce era preparat cocktailul: gălbenuș de ou foarte proaspăt, care se freacă bine cu zahăr pudră, se toarnă lapte cald, se amestecă bine și apoi se adaugă 100 ml votcă

(sau pălincă) la un gălbenuș și se bea cu plăcere. Fără plăcere și motiv de petrecere nu are rost! Măncam ouă roșii, friptură, cozonac și prăjituri cu cremă. Una dintre ele, „Albă-ca-Zăpada”, m-a fermecat pur și simplu. Nu m-am lăsat până nu am obținut rețeta! De câte ori aveam ingredientele necesare i-o preparam și băiatului meu, care era mic la vremea aceea. Pentru foi se dizolvă 10 linguri de zahăr în lapte, se pun ouăle, uleiul, praful de copt stins cu zeamă de lămâie, se adaugă făina și se frământă un aluat potrivit de tare, atât cât să se poată întinde trei-patru foi. Folle se coc pe dosul tăvii presărate cu făină. Opl linguri rase de făină se desfac în 10 linguri de lapte rece și se adaugă șase linguri de zahăr. Restul de lapte până la un litru se pune la fier, la foc mic, iar când începe să dea în fier se adaugă compoziția de lapte rece, amestecând continuu până începe să fiarbă. Compoziția se lasă la fier până începe să se dezlipesc ușor de pe vas. Se dă vasul de o parte și se lasă la răcit, amestecându-se din când în când. Când se răcorește de adaugă 200 g de unt – scos de cu seară de la frigider și lăsat în bucătărie – puțin câte puțin, amestecându-se bine. Apoi se adaugă și zeamă de lămâie, esențe aromatice și se asamblează prăjitura: foaie, cremă, foaie, cremă. Se dă tava la rece și se servește a doua zi, pudrată cu zahăr.

Dar aceste momente deosebit de plăcute erau însoțite și de un eveniment care ne pune pe jar pe noi, românele, pe mine și pe Veronica, pentru că trebuia să suportăm ritualul udatului, specific Sărbătorii Paștelui catolic. Dar nu oricum,

ci cu parfum! Toți colegii noștri veneau în acea zi cu parfumuri. Ghepard și Amfiteatrul. Ne le voi uita niciodată. Unii dintre ei aduceau și parfumuri de damă, destul de bune pentru acea vreme, și ne „udau” pulverizându-ne pe haine și pe păr, iar noi ar fi trebuit să le dăm ouă roșii sau cozonac, dacă am fi avut! Nu vă puteți imagina cum miroseau pe holul editurii și birourile. Dar cum miroseam noi?! Într-un mare fel! Era o combinație de mireme care-ți tăiau răsuflarea. Cel mai hazos era când ne urcam în autobuz pentru că, pur și simplu, toți plecau de lângă noi! De la cel mai apropiat călător până la șofer, ne priveau siderați, nu știau ce se întâmplă. Totul „puțea” (nu miroseau) a parfum! În acel an, în 1989, am plecat pe jos, prin parc, până la Aviatorilor, apoi am luat metroul, nu puteam merge pe jos până în Berceni, care la ora aceea era destul de aglomerat... Mult timp nu ieșea mirosul din haine, din păr și din birouri.

După o săptămână, când era Paștele ortodox, petrecerea ar fi trebuit să aibă loc, în același mod, mai puțin partea cu parfumul, numai că noi, cei patru români ortodocși, nu ne puteam permite luxul fripturilor, cozonacilor sau ouălor roșii! Nu aveam de unde să procurăm ouă, carne și nici alte ingrediente pentru prăjituri, pentru că nu se găseau, iar cele de la rație nu erau suficiente. Abia acum îmi dau seama că noi puteam să ne permitem doar partea cu parfumul! De-asta se găsea! Dar nu era un obicei al Sărbătorii noastre.

Maria BELU-BURTEA

SĂPTĂMÂNA PATIMILOR APROVIZIONĂRII

Masa de Paști se putea încropi cu dificultate, având în vedere economiile pe care regimul le făcea la alimente în 1989

Soarele a răsărit parcă mai devreme astăzi. Lunea vine camionul cu mezeuri, carne sau ouă la alimentarea din fața blocului. E doar ora 8:00, dar vreo 30 de pensionari s-au așezat deja preventiv la coadă. Nimeni nu mai întreabă ce se dă. Sunt doar zvonuri. Toată lumea așteaptă. Poate va fi surpriză plăcută. Poate nu va fi nimic.

Frigiderul este goală după duminica ce tocmai a trecut. Românii ortodocși i-au sărbătorit pe Florin și pe Florica. Au cântat, la mulți ani cu să-nă-ta-te / să vă dea via-ța tot ce do-riți / zile se-ni-ne și fe-ri-ci-re / la-a mulți ani, să tră-iți! Sărbătorii au împărțit bomboane de ciocolată umplute cu făină arsă și cacao în fața blocului, la curățenia de primăvară pentru care și în duminica Florilor s-au trezit mai devreme. Bărbații au săpat spațiul verde, femeile au strâns gunoarele din țeara abia crescută, iar copiii au fost chemați în curtea școlii să planteze zambile și albastrele.

Deși în calendarul ortodox stă scris cu litere roșii „Sf. M. Mc. Gheorghe, Purtătorul de biruință; Sf. Mc. Valerie (Denie), (Dezlegare la pește) – Duminică a VI-a din Post (a Florilor – Stăpânilor)” în dreptul datei de 23 aprilie 1989, copiii au făcut muncă patriotică și în a doua parte a zilei, când au strâns sticle și borcane, pentru norma trimestrială de colectare a deșeurilor reciclabile. Au adunat și zărele vechi de prin casă și le-au legat bine cu sfoară. Întâiul de mai trebuie întâmpinat cum se cuvine. E primăvară. Toți fac muncă voluntară. E cald și soare afară, iar un vântic timid le dă tuturor fiori pe șira spinării, din când în când, fără că de carne pentru ca preotul să sfințească prinoasele de Paște. Era un ritual deosebit, pentru că, nefiind voie să faci anului, preotul făcea următoarea chestiune: se suia pe un loc mai înalt unde era pusă o masă, citea slujba de sfințire a prinoaselor, apoi trecea pe la fiecare om și îi puneă anafura în coșulețul de păine sfințită și primea în schimb, într-un taler din lemn, un bănuț pe care-l lăsa credinciosul, mai povestește părintele. Urma slujba, apoi credincioșii se retrăgeau la casele lor.

Anca ALDEA

joii sau măcar până sâmbătă, să le vopsească după data stabilită prin tradiție, urma să facă Paștele ca-n zi de post. Oamenii se rugau în acele zile mai mult pentru ouă decât pentru carne. Mulți nu se mai gândeau la tradiționalul miel, ci la orice vicietate care ar fi putut fi transformată în friptură în destulare. Oricum, numai crețea la cutie de carton să nu fie! Toți se săturaseră de bucațile semiopace de crevete care se umflau în tigaia cu ulei încins. Dar nici piramidele din culți de crevete nu mai erau în alimentare înaintea Paștelui, de data asta. Numai fantoma amintirii lor îi băntuia încă pe românii fără pile la Casele de comenzi, fără funcții importante în partid sau fără alte avantaje care să scutească de cozile infernale de la alimentare.

Ouăle erau la mare căutare, dar se lășau așteptate îndelung. Cine apuca se să și facă rezerve cu două sau trei săptămâni înainte se considera implinit. „Dacă ne lasă să cumpărăm vopsele de Paște înseamnă că or să bage și ouă până sâmbătă măcar, ne gândeam noi. În fiecare an am prins ouă, chiar dacă nu le-am vopsit în Joia Mare, cum zice tradiția, dar de fiecare dată am stat cu frica-n sân că o să rămânem fără”, povestește Mariana Dragomir, din București. Fericierea Florilor și a Paștelui era trăită cu maxime intensitate, mai ales atunci când se imbrina cu izbânda de la cozi, la care contribuiau toți membrii familiei. „Cu două săptămâni înainte de Paște s-a băgat carne la măcelărie. A fost coadă toată ziua. Oamenii se călcau în picioare și intrau înăuntru doar câte douăzeci de persoane. Eu am avut noroc, dar ziceam că de carne pentru ca preotul să sfințească prinoasele de Paște. Era un ritual deosebit, pentru că, nefiind voie să faci anului, preotul făcea următoarea chestiune: se suia pe un loc mai înalt unde era pusă o masă, citea slujba de sfințire a prinoaselor, apoi trecea pe la fiecare om și îi puneă anafura în coșulețul de păine sfințită și primea în schimb, într-un taler din lemn, un bănuț pe care-l lăsa credinciosul”, mai povestește părintele. Urma slujba, apoi credincioșii se retrăgeau la casele lor.

Duminică, 30 aprilie, a fost marcată în calendarul ortodox tot cu litere

roșii. „Duminică Sf. Iovierii (Sf. Paști)”. Creștinii ortodocși din toată România au vopsit ouă. Sau nu.

„La tară era bine. Colegele se duceau la părinți sau la bunici, unde masa de Paște era cu toate cele tradiționale. Noi nu mai aveam pe nimeni la țară, iar fiica mea a suferit foarte mult din cauza asta”, povestește Adriana Pascu, din București. Oamenii își dădeau ultimii bani dacă „prindeau” la supra-pregătirea de miel, ouăle sau alte bucate tradiționale pentru învieria Domnului. Unii aveau „relații” la restaurant, alții se puneau bine cu vânzătoarele de la alimentare, unii cumpărau de la țărani cu gospodării mai mari sau de la casele de comenzi, de la ferme sau de la Gostat. În general, pe masa romanilor au fost bucate din belșug la 30 aprilie 1989. Dar pentru cei mai puțin norocoși, fără pile, relații, prieteni și curaj, Paștele a venit în zi de post: fără carne, fără ouă, fără drob sau stufat, chiar și fără cozonac. Fără cașcaval, care se dădea doar la telegiurnal, pentru cei care nu învățaseră să se descurce în jungla comunistă. „În Săptămâna Mare a băgat nenorocii numai pâine cu lapte și ouă la magazie, să nu poată lumea să mai țină post, iar de Paște au băgat cozonac de post. Totul era făcut împotriva noastră. Cu două zile înainte de Paște, am reușit să cumpăr de la alimentară numai o mizerie de ruladă cu carne, un fel de mâncare de resturi, amestecată cu puțină carne tocată. Ceva infernal! Am încercat să-mi dau seama ce era, dar n-am reușit. Probabil refolosiseră pâinea veche, dată prin mașina de tocat și amestecată cu ceva carne s-o facă un fel de blat, peste care au așezat o pelliculă de carne tocată, mai mult cu zgărciuri și slănină, au rulat-o și-au copt-o, să ne vândă pe post de ruladă de carne. Am mai luat câteva conserve de carne de porc, pe care le-am scos pe o tavă și le-am băgat la încălzit, și mai prinsesem cu două sau trei seri înainte niște «Mozaic» și niște parizer, adus nu se știe cum la alimentară”, își amintește Tudor Grigore, din București. De post sau nu, Paștele aducea însă ceva creștinesc tuturor romanilor: o Săptămână a patimilor adevărată!

Diana CALOIANU

Hristos a-nviat și în Moldova

La 30 aprilie 1989, ca și în anii din urmă, slujba de înviere a fost scurtă și la obiect în cele mai multe biserici și mănăstiri din România. „Rețeta” era clară, dictată „de sus”: slujba să nu aibă un conținut dogmatic pronunțat, să dureze puțin, să treacă în revistă patria, partidul și conducătorii iubii, munca și societatea. „După ce se cântă în cor «Hristos a-nviat!», preotul ținea o predică. Nu era una cu un conținut dogmatic, ci una moral-social-creștină, pe care-o țineau minte extraordinar, din vremea aceea: «Iubiți credincioși, Hristos a-nviat! Să mulțumim lui Dumnezeu că am ajuns sărbătoarea Paștelui, o sărbătoare frumoasă, plină de bucurie. Să mulțumim lui Dumnezeu că avem conducători credincioși, să mulțumim lui Dumnezeu că avem un stat român ortodox, să mulțumim că avem o conducere care ne călăuzește în lucrurile bune. Să fim harnici, să fim serioși, să fim creștini buni în societate. Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu! Să avem grijă să fim creștini buni la casa noastră, să muncim cu destoinicie la crearea societății socialiste, să muncim cu sârg în fermele de producție unde avem oameni ai muncii, să muncim cu dragoste câmpul, să fim niște oameni credincioși care să ne respectăm țara și poporul! Să respectăm biserica și învățăturile ei. Cu ajutorul lui Dumnezeu, doresc să ne întâlnim și după-amiază, la mica înviere. Iubiți credincioși, Hristos a-nviat și mergeți sănătoși la casele dumneavoastră!»”, mărturisește părintele Calistrat, în acea vreme frate la Mănăstirea Sihăstria, din nordul județului Neamț.

Anul 1989 m-a prins la Mănăstirea Sihăstria, o mănăstire cu tradiție, unde trăiau cei doi mari teologi, părintele Ilie Cleopa și Paisie Olaru, alături de alți clerici cu mare har.

Aceștia țineau niște predici foarte frumoase, dar, pentru a nu fi periclitată cu ceva predică, era citită întâi sub formă de pastorală, apoi, la mica înviere, de după-amiază, se îmbrăcau, diaconul și clericul, într-un sobor frumos din 10-13 preoți și se citea Evanghelia, simbolizând venirea apostolilor. Noaptea de înviere se termina cu un discurs despre taina învierii, vorbind în cei mai frumoși termeni dogmatici despre felul în care a înviat Iisus pentru mântuirea lumii. În biserică se citea cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur și Pastorală trimisă la vremea respectivă de fericitul întru adormire patriarh Teoctist. O predică frumoasă, în duh moldovenesc, pentru că dânsul era moldovean din zona Botoșanilor”, mai povestește părintele Calistrat.

Călugăria de la Mănăstirea Sihăstria aveau voie să ciocnească ouăle roșii sau să mănânce paștele numai

în trapeză, ca nu cumva să fie văzuți de eventualii trimiși de la Culte. „Părintele stareț spunea: «La chilie să nu stați în calea musafirilor care vin, pentru că nu știm cine trece prin mănăstire și vede că-i prea mult forțat. Mergeți la vecernie, tot în biserică, frumos, la strană, la cântat și la citit, și-apoi dispăreți toți la chilie și la ascultări!». În vremea aceea nu era ca acum, libertatea de manifestare, ci era un impunitic al Cultelor care tocmai în vremea Paștilor venea la mănăstire. Era frumos impodobită, iar călugării erau spălăți, pieptănați, aranjați. Stăteau în cele trei zile libere de Paște, iar restul le petreceam la chilie fiecare, cu ascultarea de la bucatărie, sau de la vâcuțe sau de la oi, dar nu stăteau în incinta mănăstirii și nici credincioșii nu prea stăteau, să nu fie forțat mare pentru a nu se vedea prea mare mișcare de mistică

ideologică, ceea ce materialismul dialectic nu prea suportă”, explică părintele.

În acea vreme, Paștele se sărbătorea totuși frumos în toată țara, cu spovedania și împărțășania, cu bucatele tradiționale, cu slujbele de la biserică. Oamenii se temeau să fie văzuți, mai ales dacă aveau funcții de conducere la locul de muncă sau chiar în partid. „La biserică nu vedeai prea mulți bărbați, pentru că erau la serviciu, și nici multe femei tinere, pentru că erau încadrate la textile, la mobilă sau alte fabrici din zonă. Asta ca să nu și creeze probleme la serviciu”, mai spune părintele Calistrat.

puțin mai sus, în nord, bucovinenii din satul natal al părintelui, de la Vicovu de Jos, au petrecut noaptea de înviere așa cum au făcut-o și în ceilalți ani. „În noaptea de Paște, la ora 12:00, se aduna aproape tot satul, iar corul de strană începea să cânte. Slujba se termina la ora cinci dimineața, cu tot cu Sfânta Liturghie și sfințitul Paștii. Pentru că în zona Bucovinei era obișnuința să se umble în costum național, dimineața, oamenii puneau în jurul bisericilor toate coșerucile acelea din nișele, specifice zonei, în care și puneau acel colac rumenit, sticla de vin, lumânarea, prosopul țesut național, își mai puneau o bucațiță de brânză, câteva ouă roșii, o bucațiță de carne pentru ca preotul să sfințească prinoasele de Paște. Era un ritual deosebit, pentru că, nefiind voie să faci anului, preotul făcea următoarea chestiune: se suia pe un loc mai înalt unde era pusă o masă, citea slujba de sfințire a prinoaselor, apoi trecea pe la fiecare om și îi puneă anafura în coșulețul de păine sfințită și primea în schimb, într-un taler din lemn, un bănuț pe care-l lăsa credinciosul”, mai povestește părintele. Urma slujba, apoi credincioșii se retrăgeau la casele lor.

Schiturile și mănăstirile erau în perioada comunistă căutate locuri de pelerinaj, ca și acum

PASTORALA PREFERICITULUI PATRIARH TEOCTIST

(Urmare din pag. 1)

Nu putem vorbi despre Cruce și nu înțelegem însemnătatea și roadele ei fără înviere, după cum nu putem înțelege învierea și darurile ei fără Cruce. Crucea, ca dăruire de sine lui Dumnezeu, este anticiparea și premisa învierii, iar învierea este adevărata și slava puterii Crucii. Expresie a suferințelor, dar și a puterii iubirii jertfelnice și a bucuriilor pascale, Crucea Domnului a devenit puncta trecerii noastre de la moarte la viață și de pe pământ la cer și ne-a descoperit sensul desăvârșit al nostru și al creației, precum și cel al comuniunii de iubire cu Dumnezeu și cu semenii.

Pătășia noastră la Darul dumnezeiesc al vieții celei fără de moarte este rodul cel mai de preț al lui Hristos, Care este învierea și viața” (Ioan 11, 25). Acest lucru se vedește minunat înțelegerii noastre, așa cum întreaga lumină a soarelui se reflectă, în diminețile de primăvară, în picătura gingașă de rouă de pe firul de iarbă abia ieșit la iveală de sub brazdă. Nu numai în dimineața învierii i-a bucurat Mântuitorul pe ucenicii Săi, ci această prezență a Lui avea să rămână pururea în viața și slujirea lor, ca și în viața și lucrarea Bisericii și a noastră a tuturor, potrivit cuvântului Său: „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă; și iată, Eu voi fi cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28,18-20). În cuvân-

tele acestea, ca și în altele cu care Iisus i-a trimis la predicare, se înțelege întreita lor slujire: de vestitori ai învățăturii Lui, de sfințitori (Fapte 1, 8) și de călăuzitori ai vieții credincioșilor; și așa, prin Sfințele Taine, El rămâne cu Apostolii și cu noi până la sfârșitul veacului. Aceștia mărturisire o aduce și Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, când zugrăvește în chip emoționant învierea trimiterii Apostolilor prin însuflarea Duhului Sfânt: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și, zicând acesta, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele le voi fi iertate și cărora le veți ține vor fi ținute” (Ioan 20, 21-23). Era cea dintâi întâlnire a lui Iisus cu Ucenicii, cea dintâi incredințare a lor că El a înviat cu adevărat, dar în același timp era și cea dintâi trimitere a acestora, cea dintâi împărțășirea harului apostolic în viitoarea lor misiune de vestitori ai învierii și de purtători ai Sfântului Duh pentru lucrarea de înnoire și sfințire a lumii.

Înțelegem, drept aceea, că misiunea pe care aveau să o desfășoare Ucenicii Mântuitorului a fost nu o slujbă omească obișnuită, ci o rânduială sfântă, cu rosturi harice dumnezeiești. Apostolii nu și-au luat singuri de la alți oameni misiunea de a vesti învierea și de a propovădui Evanghelia, „la toată făptura”, ci ei au auzit și au primit în repetate rânduri cuvântul lui Iisus: „Iată, Eu vă trimit pe voi” (Matei 10, 16). Ei au binevestit Evanghelia nu în numele lor, ci în numele lui Iisus Cel înviat, Care le-a dat puterea harică de a propovădui și

a săvârși cele sfinte, „ca slujitori ai lui Hristos și ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu” (I Cor. 4, 1), cum avea să scrie Sfântul Apostol Pavel.

Iisus, Cel care trimitea pe Apostoli la o asemenea slujire, era „Mielul lui Dumnezeu, Cel care ridică păcatul lumii” (Ioan 1,29). De aceea și trimitea Apostolilor a fost astfel și o misiune de jertfă, incredințată lor de însuși Hristos, Care „S-a adus lui Dumnezeu pe Sine jertfă fără de prihană” (Evrei 9, 14), fiind – cum mărturisește Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan – „jertfă de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre, ci și pentru ale lumii întregi” (I Ioan 2, 2). Unul din mari gânditori ortodocși, Leontiuh de Bizanț, rezumă minunat această învățătură, spunând: „Căci știu că același Hristos este și Dumnezeu, și Preot, și Jertfă”. Iar Sfântul Atanasie cel mare, numit părintele Ortodoxiei, tâlmăcește însemnătatea jertfei lui Hristos, zicând: „Prin moartea Lui, s-a adus mântuirea tuturor și totuși zidirea s-a izbăvit. El este viața tuturor și Cel care ca un miel și-a dat trupul Său ca preț de răscumpărare pentru mântuirea tuturor”.

Din aceasta se cuvine să înțelegem că între trimiterea Apostolilor și jertfa de pe Cruce a Mântuitorului Hristos există o legătură firească harică. Aceasta se oglindește în cultul sfintei noastre Biserici prin nedespărțită lucrare dintre popovăduirea cuvântului lui Dumnezeu și jertfa euharistică. Sfinții Apostoli au propovăduit învățătura lui Hristos – și, în primul rând, învierea Lui – nu numai prin cuvânt, ci și prin săvârșirea tainelor ca cei care

erau „împreună-lucrători cu Hristos”, pentru că nu în zadar „au primit harul lui Dumnezeu” (I Cor. 6, 1). Același sfânt adevăr îl aflăm scris și în cartea Faptelor Apostolilor despre primii creștini care, după Cincizecime, se adunau „într-un cuget” (Fapte 2, 46), stăruiind în „învățătura apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Fapte 2, 42).

Așa se explică faptul că în Biserica noastră strămoșească, la fel ca în întreaga Ortodoxie, misiunea trimiterii îmbracă veșmânt liturgic, în taina hirotoniei, prin împărțășirea Duhului Sfânt asupra celor aleși să slujească la sfântul altar. Aceasta trimiteri se actualizează mereu în Biserica noastră, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Fapte 2, 42).

Pentru a ne bucura deplin de darurile învierii Domnului ne-am străduit să primim cu creștinească cuvință – în câmara sufletului nostru, pe Hristos, Dătătorul de lumină și viață. Datori suntem însă a cunoaște că unindu-ne prin Sfânta Împărțășanie cu Hristos – și, prin Acesta, cu Tatăl și cu Duhul Sfânt – noi ne unim totodată și între noi, unii cu alții, mărturisind și înnoind astfel mereu comuniunea noastră de credință

ortodoxă. Iar această comuniune de credință ne îndeamnă să nu rămânem străini de preocupările celorlalți semeni, ci să ne străduim ca viața lor și a noastră, acest drept sfânt, viața lumii în care trăim să devină aici imaginea Împărțășiei lui Dumnezeu, care este „dreptate și pace, și bucurie în Duhul Sfânt” (Rom. 14, 7).

Îndreptați spre această Împărțășie a lui Dumnezeu, adică spre dobândirea acestor valori neprețuite, adevărate comori nemuritoare ale vieții noastre, avem datorită de a lucra pentru continua înnoire și îmbunătățire a vieții noastre, a semenilor și a întregii făpturi. Darul cel mai de preț al învierii – acela că Hristos „s-a trecut din moarte la viață” – este destinat fiecărui om. „Slava lui Dumnezeu este omul viu, viața omului este vederea lui Dumnezeu”, spune Sfântul Irineu de Lyon, unul din părinții bisericesti din secolul al II-lea.

Viața deplină și adevărată se cere însă a fi cultivată cu grijă și înfrumusețată neconștient de noi, cei care suntem primitori și purtători ai, și virtuți și cu lumini necesare desăvârșirii ei. Așa cum în viața duhovnicească ne străduim spre o continuă propășire, spre înfrumusețarea și sfințenia ei, tot astfel suntem datori să ne facem părtași la to ce ea se zidește pentru destularea și înflorirea vieții pământiești a tuturor oamenilor. Însăși firea inconștientă, înnoită minunat în aceste zile cu veșmânt strălucitor de primăvară, ne îndeamnă să sporim – o dată cu rugăciunile de premărire a lui Dumnezeu – și strădaniile noastre de împreună-

lucrare cu El și cu semenii noștri pentru înfrumusețarea naturii, spre rodnicia ei, pentru a se arăta prielnică semeni, ci să ne străduim ca viața lor și a noastră, acest drept sfânt, viața lumii în care trăim să devină aici imaginea Împărțășiei lui Dumnezeu, care este „dreptate și pace, și bucurie în Duhul Sfânt” (Rom. 14, 7).

Îndreptați spre această Împărțășie a lui Dumnezeu, adică spre dobândirea acestor valori neprețuite, adevărate comori nemuritoare ale vieții noastre, avem datorită de a lucra pentru continua înnoire și îmbunătățire a vieții noastre, a semenilor și a întregii făpturi. Darul cel mai de preț al învierii – acela că Hristos „s-a trecut din moarte la viață” – este destinat fiecărui om. „Slava lui Dumnezeu este omul viu, viața omului este vederea lui Dumnezeu”, spune Sfântul Irineu de Lyon, unul din părinții bisericesti din secolul al II-lea.

Viața deplină și adevărată se cere însă a fi cultivată cu grijă și înfrumusețată neconștient de noi, cei care suntem primitori și purtători ai, și virtuți și cu lumini necesare desăvârșirii ei. Așa cum în viața duhovnicească ne străduim spre o continuă propășire, spre înfrumusețarea și sfințenia ei, tot astfel suntem datori să ne facem părtași la to ce ea se zidește pentru destularea și înflorirea vieții pământiești a tuturor oamenilor. Însăși firea inconștientă, înnoită minunat în aceste zile cu veșmânt strălucitor de primăvară, ne îndeamnă să sporim – o dată cu rugăciunile de premărire a lui Dumnezeu – și strădaniile noastre de împreună-

vieții asupra morții și triumful iubirii dumnezeiești asupra păcatului, se cuvine să ne arătăm vrednici de darul vieții și al iubirii, cărora să le dăm strălucire prin noi eforturi și împliniri în slujirea Bisericii, a Țării și păcii în lume.

Iubiții mei fii sufletești, Împărțășindu-vă aceste gânduri și simțăminte, vă chem cu părintească dragoste să întâmpinăm împreună, cu sufletele și inimile curate, ziua luminată și strălucită a Sfinței învierii, ca ea să facă din viața noastră o permanentă trăire a păcii, a bucuriei, a virtuții și a încrederii în mai bine. Să slăvim și să ne închinăm cu adânc smerenie și recunoștință lui Hristos cel înviat! „Să ne curățim simțirile” spre a-l vedea pe Hristos strălucind tainic în inimile și în faptele noastre. Să ne bucurăm împreună cu Apostolii, cu dreptii și cu întreaga creștinătate că ne împărțășim pururea cu darurile învierii.

Cu aceeași dragoste de totdeauna, vă doresc să petreceți cu mult folos creștinesc marea sărbătoare de astăzi, să vă bucurați deplin de rodul muncii, de sănătate, de pace și mulțumire sufletească, împreună cu toți cei care îi aveți în prețuirea dumnezeoasă.

Din adâncul inimii și din iubirea Noastră de păstor și părinte duhovnicesc, vă întâmpin pe toți cu vestirea îngerească: „Hristos a înviat!”.

Al vostru, al tuturor, către Mântuitorul cel înviat pururea rugător, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

DIN ARHIVA CC AL PCR

Stenograma ședinței Biroului Permanent al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR din ziua de 29 aprilie 1989

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

Au participat tovarășii Emil Bobu, Elena Ceaușescu, Constantin Dăscălescu, Manea Mănescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Rădulescu.

Au fost invitați tovarășii: Andrei Ștefan, Radu Bălan, Ungur Ioan, Ceaușescu Ion, Neșcu Alexandru, Stancu Ștefan, Stanca Gheorghe, Dobrescu Emilian, Văduva Ilie.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De fapt, vreau să discutăm cum să procedăm în ce privește colaborarea cu alte țări. Tovarășii mi-au trimis materialele în ce privește colaborarea cu URSS și cu RD Germană, însă cred că lucrurile trebuie să înceapă altfel.

Pe baza indicatorilor generali, noi trebuie să discutăm nivelul de dezvoltare a relațiilor cu țările din CAER și cu celelalte țări socialiste. Noi am înscris aici unii indicatori de principiu, însă acum trebuie să discutăm concret, să nu rămână așa. Pe urmă, trebuie să vedem colaborarea cu alte țări și cu țările în curs de dezvoltare, ca să putem începe tratative și discuțiile. Cu țările în curs de dezvoltare trebuie să vedem problemele cooperării în producție și ce trebuie să ne asigurăm, adică materiile prime – că dacă întâi începem cu o țară, pe urmă cu alta, totul este deorganizat și mergem la întâmplare, așa cum de fapt lucrăm anul acesta.

Deci, trebuie să vă așezați și să faceți programul de dezvoltare pe cincinalul viitor – cu țările socialiste, cu țările din CAER și cu celelalte țări, cum va fi în 1990, la ce nivel trebuie să ajungem și, în mod corespunzător, să vedem ce materii prime și ce produse trebuie să ne asigurăm din țările socialiste.

Pe urmă să vedem colaborarea cu țările în curs de dezvoltare și cooperarea în producție, la fel, pe materii prime de bază și pe fel de acorduri, adică pe acorduri de lungă durată, inclusiv cum dezvoltăm cooperarea pe zone.

Apoi este cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate.

Deci, sunt cele trei grupe de țări. Dacă mergem întâi cu o țară, pe urmă cu alta și nu avem o gândire generală, nu facem nimic.

Tov. Elena Ceaușescu: Noi nu avem acum făcută evidența și propunerile.

Tov. Nicolae Ceaușescu: La aceasta să lucreze Comitetul de Stat al Planificării, comerțul exterior și finanțele.

Tov. Elena Ceaușescu: Și Comitetul Suprem al Dezvoltării.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Consiliul Suprem al Dezvoltării face propuneri.

Deci, așa trebuie să prezentăm propunerile de cooperare și colaborare.

Tov. Manea Mănescu: Este foarte bine.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie să facem programul de cooperare cu toate țările, schimburi și celelalte.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Cu țările socialiste trebuie să realizăm 12-13 miliarde în 1995. Practic să reprezinte cam 50 la sută. Cam așa

În ajunul Paștelui, liderii Partidului și ai Guvernului discutau strategiile de extindere a volumului de schimburi cu „țările prietene”
FOTO: Arhiva personală col. Adrian-Eugen Cristea

am stabilit noi și data trecut. Pe timpuri era 70%. Cu țările în curs de dezvoltare trebuie să ajungem cam la 25%-28%, iar restul de 22%-25% să fie cu țările capitaliste dezvoltate. Așa am avut și în cincinalul trecut și, de fapt, de vreo trei cincinale avem la fel.

Tov. Gheorghe Rădulescu: Așa este normal. Nici să nu fie prea mult într-o parte.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Deci, trebuie să rămânem cu cel puțin 50% cu țările socialiste, adică cele din CAER și celelalte țări socialiste, 20%-25% cu țările capitaliste dezvoltate și restul cu țările în curs de dezvoltare, că trebuie să ne asigurăm cooperarea cu aceste țări. Cam așa trebuie să facem. Pe urmă, trebuie să vedem pe zone.

Să facem lista materiilor prime de bază, care sunt cam în număr de 70, să vedem cum le asigurăm și să vedem problema cooperării în producție, așa cum am stabilit. Am discutat puțin și ieri problema aceasta. Adică trebuie să avem stabilit totul de la început.

În primul rând trebuie să vedem principalele țări cu care ne propunem să dezvoltăm cooperarea.

Pentru că tot suntem aici, cred că trebuie să ne ocupăm foarte serios și să vedem ce facem cu Afganistanul. S-a întors acum de acolo tovarășul Pană. Mi-a spus că a fost primit deosebit de bine. Ei au spus și public faptul că „tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut dreptate când a spus că nu este bine să avem trupe străine la noi. Abia acum, după ce au plecat trupele străine, armata noastră își face datoria și simte și ea că este independentă. Acum avem o situație bună și ceea ce a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în plenară considerăm că este foarte just, adică să mergem pe reconciliere și să ne apărăm independența”.

Tov. Elena Ceaușescu: Le-a creat o situație grea, pe care nu o avuseseră.

Tov. Manea Mănescu: Le-au creat o situație grea și lor, dar și în ce privește situația internațională.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Acum trebuie să vedem concret ce facem cu sovieticii, pentru că tovarășii mi-au spus că vin la 3 mai. Voi ați făcut aici niște propuneri, dar cred că trebuie să ne batem să ajungem la 30.000 în cincinal; minimum să fie 28.500, nu 26.000. Deci, să ne batem și anul acesta și pentru anul viitor să ajungem la cel puțin 28.500 – dar chiar trebuie să depășim această cifră.

În ceea ce privește cincinalul viitor, să mergem la 45-50, chiar cu tendință să depășim 50, nu să ne oprim la 45. De fapt, să mergem de la 50 în sus. Minimum să fie 45, dar să ne batem să ajungem la peste 50, atât la import, cât și la export.

Tov. Elena Ceaușescu: În mod corespunzător trebuie să echilibrăm balanța.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Tovarășii propun să mergem la 8-10 milioane tone petrol pe an, la 45-50 miliarde mc gaze, apoi este cărbunele cocsificabil. Eu m-am uitat la propuneri. Acum să se discute pe baza aceasta.

Tov. Elena Ceaușescu: Însă trebuie să se mărească cifra.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Eu m-am uitat, dar va trebui să mai vedem. În orice caz, la fructe și la legume proaspete să nu mărim. Să nu reducem, nici să nu mai mărim, pentru că nu avem de unde să dăm.

Tov. Elena Ceaușescu: La alimente chiar trebuie să mai reducem.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Dacă noi producem 50 milioane perechi de încălțăminte din iele, nu putem să le dăm lor 35 milioane, pentru că trebuie să vindem și pe devize con-

vertibile și să dăm și în țară.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie văzute bine propunerile lor, pentru că, dacă ei propun alimente și alte lucruri pe care noi le importăm, nu am făcut nimic.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De fapt, la încălțăminte, în total noi trebuie să ajungem la 140 milioane perechi, din care vreo 35 milioane din înlocuitori, 20 milioane din cauciuc și vreo 45-50 milioane perechi încălțăminte din piele. Nu puneți așa, la întâmplare, și după aceea să vedem că nu putem să dăm.

Tov. Emilian Dobrescu: Cantitatea pe care o propunem s-o dăm este pe întregul cincinal și înseamnă cam 7 milioane perechi încălțăminte pe an.

Tov. Elena Ceaușescu: Nu poți să dai toată producția!

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nu putem face așa! Trebuie să ne uităm mai serios la toate propunerile.

Eu m-am uitat la propuneri, dar vreau să ne clarificăm pentru discuția pe care urmează s-o avem cu ei, iar în viitor va trebui ca toate acestea să le dăm să fie văzute de mai mulți tovarășii, ca să nu ne angajăm în felul acesta! Adică să ne așezăm și să vedem ce propunem. Să ne mai uităm o dată.

Însă să mergem pe principiul acesta.

De fapt, ce trebuie să discutăm noi cu sovieticii? În primul rând, să discutăm în legătură cu câteva acțiuni de cooperare, dar să fie vorba de cooperări serioase, nu ca să ne ducem acolo să facem noi investiții, că asta nu este cooperare! Este și asta ceva, că ei își plătesc cu materii prime – și mai facem așa și cu alte țări –, dar pentru problema cooperării trebuie să se găsească domenii importante.

Fișa de cadre a lui Teoctist Arăpașu

În 1989, în fruntea Bisericii Ortodoxe Române (BOR) se afla Patriarhul Teoctist. Pe numele de mirean Toader Arăpașu, înaltul prelat fusese numit în cea mai mare funcție a ierarhiei BOR în noiembrie 1986, în locul lui Iustin Moisescu. Fiu al unui țărăn moldovean înstărit, Teoctist Arăpașu s-a născut la 7 februarie 1915, în satul Vânători (comuna Stănceni, județul Botoșani). De la vârsta de șase ani a urmat școala primară în satul natal, intrând apoi la mănăstirea Vorona și apoi la Neamț (1928-1932). Atras de cele sfinte, a urmat cursurile Seminarului teologic de la mănăstirea Cernica, desăvârșindu-și instruirea în timpul războiului la Facultatea de Teologie din București (1940-1944). Între timp urcase și treptele de început ale ierarhiei bisericesti: tuns în monahism la mănăstirea Bistrița-Neamț (1935), hirotonit diacon (1937), preot (1945). Vă prezentăm în continuare etapele carierei eclesiasice a Patriarhului Teoctist, așa cum reies din fișa de cadre.

Florin MIHAI

- A îndeplinit următoarele funcții:**
- 1942-1945 – diacon la catedrala Patriarhiei și centrul eparhial din București;
 - 1945-1948 – preot la catedrala mitropolitană din Iași;
 - 1948-1949 – exarh al mănăstirilor din Moldova;
 - 1949-1950 – vicar administrativ la Mitropolia Moldovei;
 - 1950 – secretar al Cancelariei Sinodului și Administrației patriarhale;
 - 1950-1954 – rector al Institutului Teologic Ortodox din București;
 - 1954-1962 – episcop-vicar patriarhal;
 - 1962-1973 – episcop al Aradului;
 - 1973-1977 – arhiepiscop al Craiovei și mitropolit al Olteniei;
 - 1977-1986 – arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei.
- Din 16 noiembrie 1986 este patriarh al BOR, arhiepiscop al Bucureștilor și Mitropolit al Ungro-Vlahiei. A sprijinit, în toate ocaziile, acțiunile inițiate de organele locale de stat. A fost membru al comitetu-

lui de luptă pentru pace din București, aducând o contribuție bine apreciată la îndrumarea prozelilor în a sprijini această acțiune. A scris articole cu orientare progresistă în revistele teologice.

Ca episcop-vicar patriarhal, episcop al Aradului, mitropolit al Olteniei și al Moldovei și Sucevei, a primit diferite delegații străine care se interesau de situația cultelor din România. Cu aceste ocazii a prezentat în mod corect realitățile din țara noastră, atât pe linie bisericească cât și realizările poporului român pe plan economic, social și cultural.

În predicile ținute cu prilejul serviciilor religioase ce le oficiază și a vizitelor canonice din parohii, îndeamnă preoții și credincioșii să participe la acțiunile inițiate de organele de stat, să aibă o comportare moral-cetățenească corectă.

A făcut parte din diferite delegații ale Bisericii Ortodoxe Române care au vizitat biserici din mai multe țări. În activitatea sa manifestă, uneori, o atitudine dură în relațiile cu preoții și cu ceilalți ierarhi.

Ca patriarh, Teoctist Arăpașu este apreciat prin îndrumarea perseverentă pentru buna gospodărire a eparhiilor, prin grija față de monumentele istorice, prin atitudinea de justă orientare a clerului în activitatea social-obștească, pentru slujirea cu devotament a patriei, cerând permanent clerului și credincioșilor să participe activ la dezvoltarea economică-socială a țării, la înfăptuirea politicii de pace, prietenie și largă colaborare cu toate popoarele.

A fost decorat cu ordine și medalii ale RS România.

Din 1975 a fost ales deputat în Marea Adunare Națională în toate legislațiile.

Despre familie: Tatăl, Dumitru Arăpașu, și mama, Marghioala, foști țărani cu gospodărie mijlocie, sunt decedați. Din cei șapte frați și trei surori, toți țărani, mai trăiește un frate, fost cooperator în comuna natală.

**30.VI.1988
Președinte Ion Cumpănașu
Arhivele Naționale,
Fond CC al PCR –
Secția Cadre, dos. nr. A 592**

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Întreprinderea de Piele și încălțăminte Dâmbovița – București, Splauiul Unirii nr. 96, Sector 4, încadrează contabil sau contabil principal pentru compartiment contabilitate, în condițiile Legii 12/1971 și Legii 57/1974.

Unitatea de Mecanizare, Transport și Construcții Feroviare Militari, cu sediul în Bd. Preciziei nr. 40 A, Sector 6, București, încadrează în condițiile Legii nr. 12/1971, următoarele categorii de persoane: strungari, frezori, rectificatori, sudori – electric și autogen, mecanici auto.

Căutam femeie supraveghere bolnavă (noaptea) zona Romarta Copililor.

VĂNZĂRI

Vioară maestru antică unicat, acordeon 80-32 Hohner noi, amplificator stereo, boxe 220 W, microfon stereo profesional, bicicletă Diamant bărbătească, radiocasetofon stereo Sanyo, mașină cusut electrică multifuncțională.

Vând Simka 1501 Kraiser an 1975, piese rezervă, piese Lada. Cumpăr bord Lada 1500.

Dacia 1300, an fabricație 1977, 80.000 de kilometri; televizor Diamant 220 nou; aragaz cu trei ochiuri.

Confluente

ORIZONTAL: 1) Are casa ei la bloc – Măncat de mic copil 2) Sportivi de vârf (la ciclism). 3) Gen de corp rigid – Ultimul fel de mâncare – Primele indicii în criminalistică! 4) Formulare pentru cadre (sg.) – Grupuri... 5) Tip de curs pentru sudori – Aproape nouă ca formatie. 7) Asa... nu poate să fie – Face un drum mai lung. 8) Prins la brâu! – Tratată de un viitor doctor – Apă secată! 9) Cum va place (pl.) 10) Se spune la timpul potrivit – Posturi

de transmisie în rețeaua RTV.
VERTICAL: 1) Sportiv evidențiat pe panou – Paraziți pe calea undelor (sg.) 2) Ca mireasa la măriș. 3) Lăsat jos! – Și-a găsit nașul – perne întoarse! 4) Un om neinstruit – Dispozitiv vocal de nivel superior (sg.) 5) Se ține (pl.) – Aproape de școală 6) Chemarea străbunilor (sg.) – Duble la table (sg.) 7) Tip de distribuție super – Tintă doborâtă – Vasul din colț! 9) Pregătită pentru recepție. 10) Moșii de altădată (sg.) – Grup de colindători conform obiceiului (od.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Revista Rebus nr. 8/1989

vremea

Vremea a fost în general instabilă și răcoasă. Cerul a fost mai mult noros. Au căzut ploii care au avut mai ales caracter de averse, însoțite de descărcări electrice în cea mai mare parte a țării, exceptând nord-estul, unde s-au semnalat pe arii mai restrânse. În zona de munte, la peste 1.800 metri, precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță sau ninsoare. Izolat, în regiunile sud-vestice și sudice, cantitățile de apă au depășit 15

litri pe metrul pătrat. Vântul a suflat slab până la moderat, cu unele intensificări la începutul intervalului în sud-estul țării, unde a atins viteze de până la 45-50 kilometri pe oră. La munte, vântul a suflat cu până la 90 kilometri pe oră.

În București vremea a fost închisă și temporar a plouat. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă s-a situat între 16 și 18 grade, iar cea minimă între 9 și 11 grade.

tv 29 aprilie 1989

- 13:00 Telex
13:05 La sfârșit de săptămână
1 Mai în imagini și documente
Cântece de țară. Muzică populară
Sub al muncii-nalt stindard.
Moment poetic.
România pitorească. Delta Dunării – unicat de frumusețe. Redactor Dan Cojocaru
Un cântec pentru dumneavoastră cu Jean Păunescu
Din universul desenului animat Din Filmoteca de Aur TV
Prognostice meteo pe luna mai
Telesport
Autograf muzical: Gabriel Dobrobanțu
Redactorii ediției: Liviu Tudor Samuilă și Irina Nistor
14:45 Săptămâna politică
15:00 Închiderea programului
19:00 Telegazeta. 1 Mai – raport muncitoresc
19:30 Din cronica luptei patriotice, revoluționare. Când primăvara înfloreste în priviri. Realizator Vasile Alecu
19:30 Imn muncii sub flamuri tricolore. Spectacol literar-muzical-coregrafic.
Redactori Adrian Munteș, Ivana Cristescu, Petru Rusu
Regia artistică Nae Cosmescu
20:30 București – file de epopee. Film documentar-artistic realizat în Studiourile Centrului de Producție Cinematografică „București” în colaborare cu Studioul cinematografic „Alexandru Sahia”.
Producție a Casei de Filme Unu
Premieră TV
Scenariul Lucian Avramescu
Comentariul Sorin Stancu
Regia Virgil Calotescu
21:40 Telegazeta
21:50 Melodii de neuitat. Redactor Florentina Satmari
22:30 Închiderea programului

amintiri

CIRCUL COLORESIUM

VĂ INVITĂ

Tempul liber se petrecea la circ